

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Přerov

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Přerov leží v Olomouckém kraji a tvoří 1 z 13ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 59 obcí je 2. největší;
- počtem 82 661 obyvatel, z nichž 44 824 žije v jádrovém městě, je 3. největší;
- rozlohou 401 km² se řadí mezi středně velké obvody.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Olomouckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Přerov	59	82 661	44 824	401
Hranice	31	34 622	18 745	325
Lipník nad Bečvou	14	15 379	8 240	119
Olomouc	45	162 136	99 471	859
Prostějov	76	98 297	44 330	592
Šternberk	21	23 657	13 548	307
Průměr za kraj	31	49 047	24 263	405

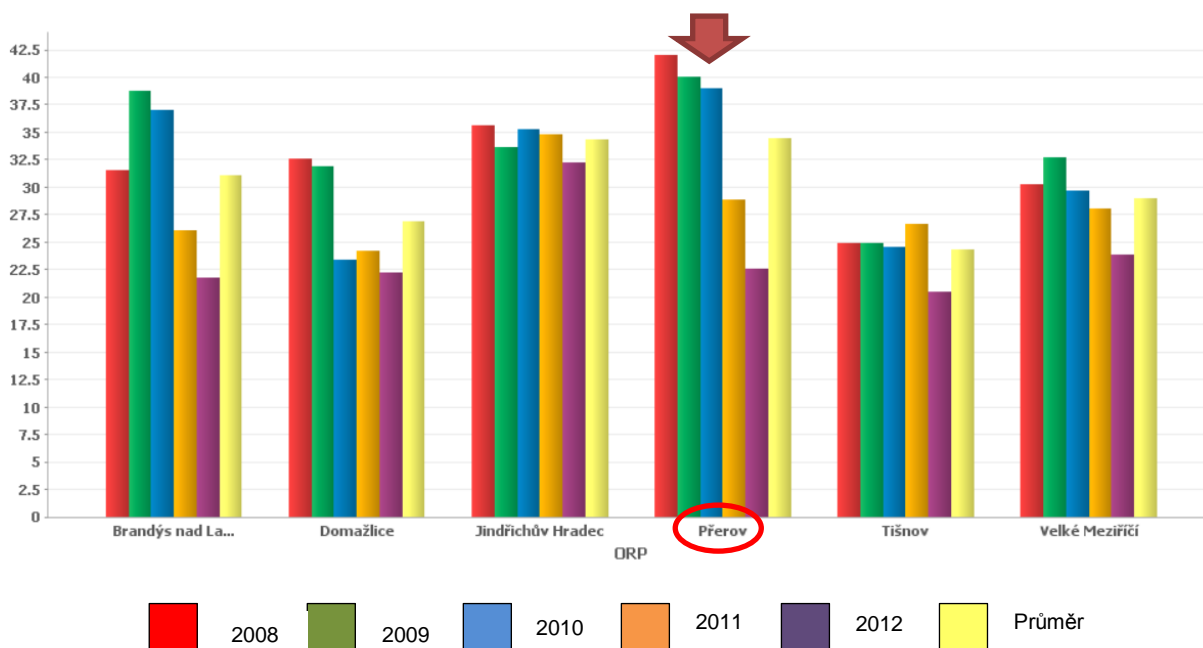
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Olomouckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 77.000 až 90.000 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Chrudim, Děčín, Karlovy Vary, Kolín, Chomutov, Sokolov, Tábor);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 57 – 60 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Brandýs n. Labem – Stará Boleslav, Domažlice, Jindřichův Hradec, Tišnov, Velké Meziříčí);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 38.000 až 50.500 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Chomutov, Děčín, Jablonec n. Nisou, Karlovy Vary, Mladá Boleslav, Prostějov, Teplice).

2. Ekonomická výkonnost

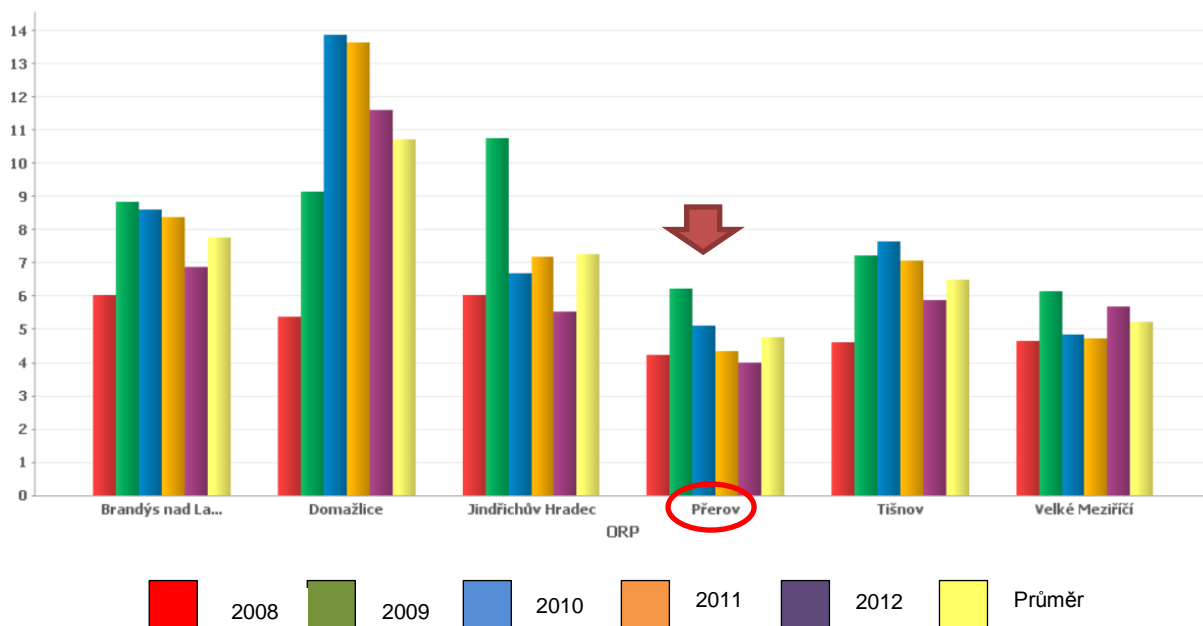
Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé se u SO ORP Přerov blíže zaměřit na **úroveň běžných výdajů na obyvatele**, která byla sledována mezi lety 2008-2012 u skupiny SO ORP s obdobným počtem obcí. Výše běžných výdajů, které zahrnují každodenní náklady na provoz obvodu, byla v letech 2008-2010 v dané skupině nejvyšší, což se odráží i v nejvyšší průměrné výši 34,5 tis. Kč/obyv. (viz obr. č. 1 a 2). Od počátku období však docházelo u běžných výdajů k poklesu, a to z původních 42 až na 22,6 tis. Kč/obyv., což představuje propad o více jak 45%.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 57 – 60) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Naopak výše **kapitálových výdajů**, které odráží investiční akce obvodů, byly u přerovského obvodu mezi nejnižšími (zcela nejnižší byly v letech 2008 a 2011-12) a jejich průměrná výše za dané období je 4,8 tis. Kč/obyv. Viz obr. 3 a 4. I zde je možné pozorovat postupný pokles, a to z 6,2 na 3,98 tis. Kč/obyv. (o ca 35%).

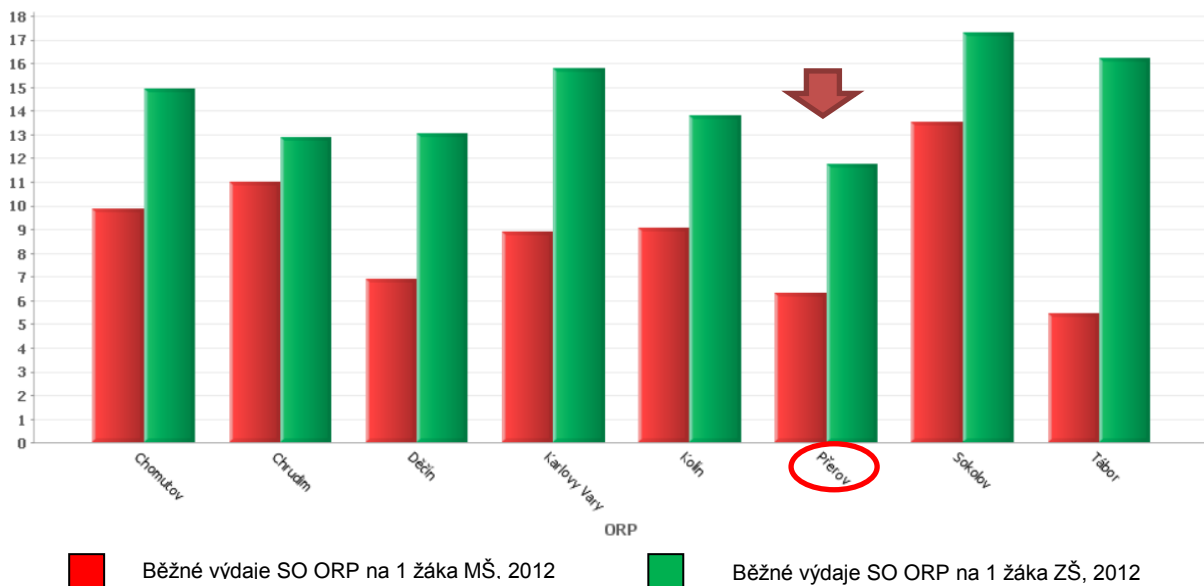
Obrázek 2: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 57 – 60) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z hlediska předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Přerov především srovnání výše **běžných nákladů na žáky základních a mateřských škol**. Přerovský obvod vykazuje mezi ostatními obvody s podobným počtem obyvatel jedny z nejnižších běžných výdajů na žáky: na žáky MŠ 6,3 tis. Kč (2. nejnižší), na žáky ZŠ 11,8 tis. Kč (zcela nejnižší). Viz obr. č. 3. Analogické výsledky přináší i srovnání dle kritéria velikosti jádrové obce a počtu obcí v obvodech.

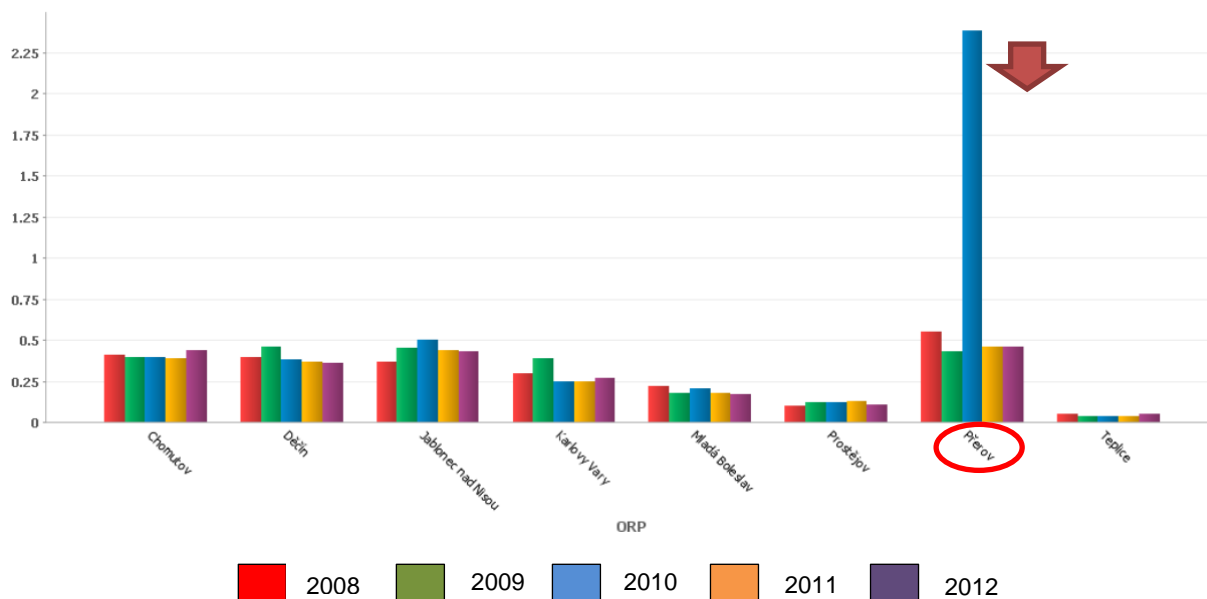
Obrázek 3: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 77.000 až 90.000) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

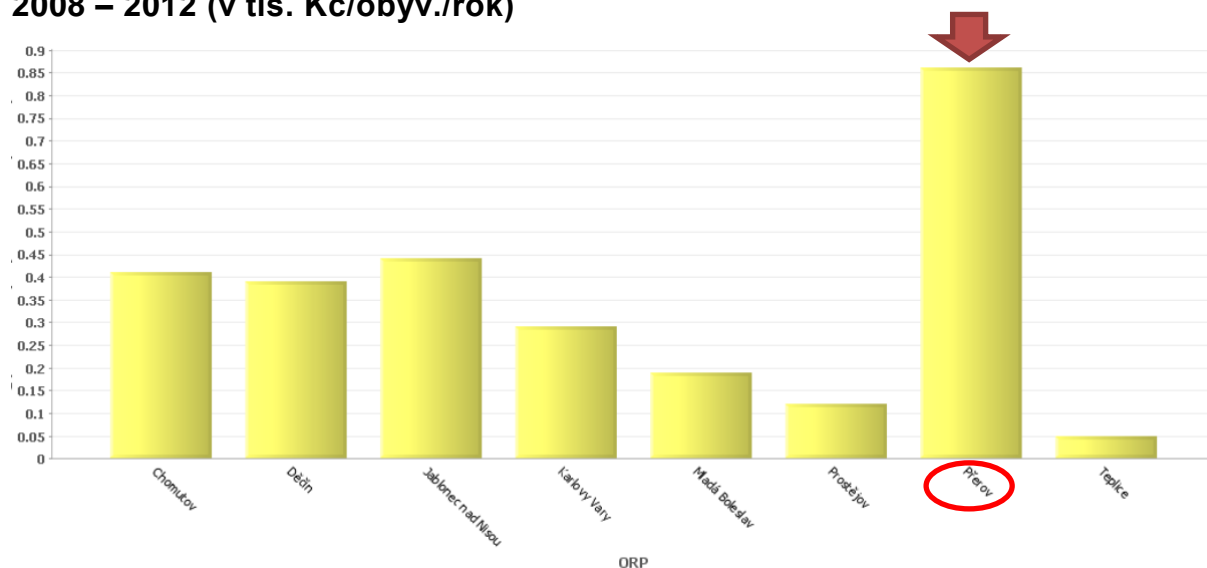
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je na místě vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Přerov dosahoval z tohoto ve sledovaném období nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP (dle kritéria velikosti jádrové obce). V letech 2008-9 a 2011-12 se pohybovaly okolo 0,46 tis. Kč/obyv., v r. 2010 však jednorázově skokově vzrostly na 2,4 tis. Kč/obyv. Ke stejným závěrům je možné dospět i při komparaci dle ostatních kritérií.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 38.000 až 50.500 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

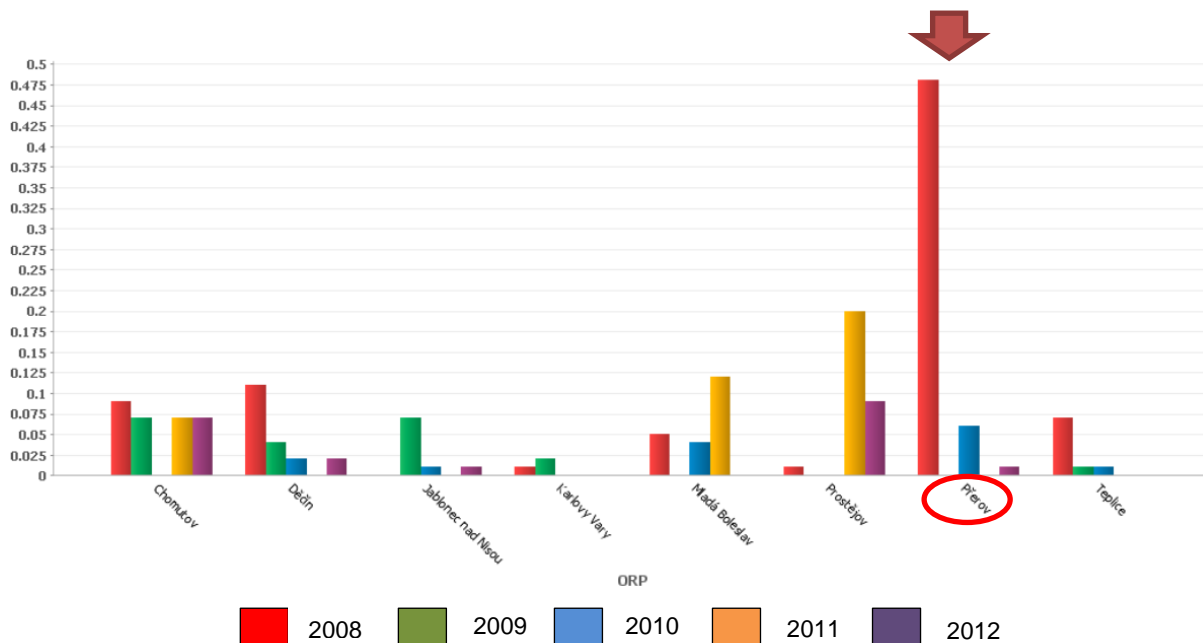

Obrázek 5: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 38.000 až 50.500 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Ostatní obvody převyšuje SO ORP Přerov i z hlediska **kapitálových výdajů na sociální služby na obyvatele**, což ilustruje následující graf. Výdaje byly vykázány sice jen třikrát, zato však byly v r. 2008 jednoznačně nejvyšší z celé skupiny obvodů, a to s hodnotou 0,48 tis. Kč/obyv. (v letech 2010 to bylo pak 0,06 tis. Kč/obyv. a v r. 2012 0,01 tis. Kč/obyv.).

Obrázek 6: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 38.000 až 50.500 obyv.) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Přerov	
základní charakteristika	<p>v Olomouckém kraji je správní obvod ORP Přerov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obcí 2. největší • počtem obyvatel 3. největší • rozlohou se řadí mezi středně velké obvody
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na obyvatele • nízké kapitálové výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké běžné výdaje na žáky ZŠ a MŠ
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele • vysoké kapitálové výdaje na sociální služby na obyvatele v r. 2008

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad